

dergelijk onderzoek over de door de vraagsteller genoemde behandelingsmethode is niet bekend. Dat aan deze methode via de media bekendheid werd gegeven zonder dat over dergelijke gegevens kon worden beschikt, is te betreuren. Drie jaar geleden werd in dit Tijdschrift (1978) de vraag gesteld naar de waarde van behandeling met diadynamische stroom bij deze aandoening. Wellicht zal over drie jaar wederom een behandelingsvorm van de pijn bij herpes zoster de publiciteit halen voordat de werkzaamheid ervan is aangetoond, en daardoor aanleiding geven tot een vraag.

Literatuur: SANDERS, H. W. A. (1980) *Ned. T. Geneesk.* 124, 1023. – Vraag 49 (1978) *Ned. T. Geneesk.* 122, 1979.

INGEZONDEN

Warmtetherapie bij reumatoïde arthritis

De opmerkingen in de antwoorden op vraag 31 en 43 (1981a, b) en het referaat waarnaar wordt verwezen (1974) geven aanleiding tot de volgende beschouwing. Het gaat om de vraag of bij chronische gewrichtsontstekingen warmte-applicatie op z'n plaats is. Uitgangspunt is, dat temperatuurstijging in het gewricht op grond van deze ap-

plicaties zou leiden tot verhoogde collagenolyse en dat daardoor een grotere beschadiging binnen het gewricht zou worden bewerkstelligd. Een en ander is gebaseerd op in vitro-onderzoek van HARRIS en McCROSKERY (1974). De vraag echter bleef, of een dergelijke temperatuurverhoging ook in vivo zou leiden tot grotere beschadiging. MAINARDI e.a. (1979) hebben hiernaar onderzoek gedaan. Bij patiënten met chronische R.A. werd één hand, 2x per dag, gedurende 30 minuten in een elektrische handschoen verwarmd (temp. handschoen: 40°C); dit gedurende 2 jaar. De andere hand diende als controlehand. Het effect van de behandeling op de intra-articulaire destructie werd röntgenologisch gecontroleerd. De intra-articulaire temperatuur liep op van 32°C tot een hoogste waarde van 39°C na 20 minuten. Er bleek geen verschil te ontstaan tussen de gewrichten van de behandelde hand t.o.v. die van de controlehand.

Het lijkt me, dat hieruit de conclusie kan worden getrokken, dat, indien nodig, warmte-applicaties die aan de huid als mild worden ervaren, niet zijn gecontraïndiceerd op niet-gewichtdragende gewrichten.

Literatuur: HARRIS JR, E. D. en McCROSKERY, P. A. (1974) *New Engl. J. Med.* 290, 1. – MAINARDI, C. L., J. N. WALTER, P. K. SPIEGEL e.a. (1979) *Arch. phys. Med.* 60, 390. – Referaat (1974) *Ned. T. Geneesk.* 118, 1314. – Vraag 31 (1981a) *Ned. T. Geneesk.* 125, 843. – Vraag 43 (1981b) *Ned. T. Geneesk.* 125, 1303.

F. JEDEMA

BOEKAANKONDIGINGEN

S. MARGHESCU, *Dermatologie und Venerologie*. (Taschenbücher Allgemeinmedizin.) 184 bl., 36 fig. Springer-Verlag, Berlijn 1981. Prijs: ingen. DM. 47,-.

Dit boek begint met een dermatologisch determinatiesysteem, uitgaande van 14 efflorescenties. De keuze hiervan is nogal ongewoon, doch lijkt voor de praktijk bruikbaar. Een en ander wordt toegelicht met een reeks goede kleurenfoto's. Het grootste gedeelte van het boek bestaat uit een bespreking van de belangrijkste huid- en geslachtsziekten, gegroepeerd naar oorzaak of naar lokalisatie in de huid. Ook een aantal minder bekende dermatosen komt aan de orde. Het is de schrijver gelukt op heldere wijze in overzichtelijke vorm een grote hoeveelheid informatie te verschaffen.

Het boekje is zeer geschikt voor de arts, niet-dermatoloog, die zich snel wil oriënteren over dermato-venereologische afwijkingen. Het is niet bedoeld voor studenten.

E. VAN DIJK

H. K. SILVER, C. H. KEMPE en H. B. BRUIJN, *Compendium kindergeneeskunde*. 3e druk. (Uit het Amerikaans vertaald.) Onder redactie van J. W. STOOP. 568 bl., fig., tabellen. Bohn, Scheltema & Holkema, Utrecht 1980. Prijs: geb. f 140,-.

De derde druk van de Nederlandse bewerking van „Silver's handbook of pediatrics” is vooral een op de praktijk gericht compendium kindergeneeskunde. Het geeft een uitgebreide opsomming van de meeste op de kinderleeftijd voorkomende ziektebeelden, echter zonder naar volledig-

heid te streven en met de nadruk op die details die voor de medicus practicus van belang zijn. Deze zal zich dus meestal snel kunnen oriënteren, evenals docenten kindergeneeskunde bij opleidingen voor paramedische beroepen.

Sommige onderwerpen worden wat uitgebreider behandeld, de meeste echter summier, vaak puntsgewijs. Voor de praktijk is ook van belang de bespreking van pediatrie technieken, hoewel deze vaak op gewoonten in de V.S. zijn gericht en soms wat ouderwets aandoen, zoals punctie van de vena jugularis e.d. Ook de zeer uitgebreide opgave van normale waarden van biochemische constanten, enzymen, eiwitten, hormonen enz. in lichaamsvloeistoffen is van praktisch nut, hoewel elk laboratorium wel enige variatie zal kennen met de eigen methoden en standaarden.

Samenvattend is het boek vooral praktisch een verbetering t.o.v. vorige drukken, mede omdat de meest hinderlijke drukfouten nu zijn verdwenen. Het kan zonder reserve worden aanbevolen aan de medicus practicus die zich snel wil oriënteren en aan de medisch student die naast een leerboek een compendium wil raadplegen.

F. KUIPERS

Measurements of blood flow. Applications to the splanchnic circulation. Onder redactie van D. N. GRANGER en G. B. BULKLEY. 537 bl., fig., tabellen. Williams & Wilkins, Baltimore 1981. Prijs: geb. \$ 57,50.

E. A. D. E. CARP en R. DELLAERT, *Op weg naar een modern mens-wereldbeeld*. 174 bl. Acco, Leuven 1980. Prijs: ingen. f 28,-.